

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

**2026-YIL / AVGUST / 8-SON,
II-QISM**

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, avgust.
II-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI.....	12
Usmonova Zarina	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING HUQUQIY MEXANIZMLARI VA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	19
Zaripova Sabrina Zafar qizi	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK TARMOG'IDA INTEGRATSIYALASHGAN MENEJMENT TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ASOSIDA JORIY ETISH: SAMARADORLIK, TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	25
Sobirov Shohruh Shuxratovich	
ISTE'MOLCHILAR ORASIDA IJTIMOIIY TARMOQLARDAGI QISQA FORMATLI VIDEOKONTENTNING IMPULSIV XARID XATTI-HARAKATLARIGA TA'SIRI.....	30
Ra'no Balxiboyeva Davron qizi	
KAPITAL BOZORI ORQALI TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH YO'LLARI.....	40
Otabek Oltiboyev	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RAQAMLASHTIRISHNING YALPI TALAB O'ZGARISHIGA TA'SIRI TAHLILI.....	45
Ochilov Laziz Siddiqovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ SIYOSATINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA YANGI ISLOHOTLARNING MAKROIQTISODIY TAHLILI.....	54
Sanakulova Iroda Abrorovna	
GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA CHO'L YAYLOVLARI IXTISOSLASHUVINI MOSLASHTIRISHNING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI VA ILG'OR XORIJIY TAJRIBA (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QIZILQUM CHO'L YAYLOVLARI MISOLIDA)	61
Kozokov Najmiddin Isomiddinovich	
XALQARO OLIY TA'LIM TIZIMLARIDA UNIVERSITET BOSHQARUVINING TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL AVTONOMIYA, HISOBDOIRLIK VA STRATEGIK BOSHQARUV MODELLARI	68
Tursunmuratov Sherzod Turdimuratovich	
THREE GENERATIONS OF REFORM: GOVERNANCE PARADIGMS AND THE MEASUREMENT GAP IN UZBEKISTAN'S SUSTAINABLE DEVELOPMENT TRANSITION	76
Salakhutdinova Yulduz Golibovna	
ГЕНЕРАТИВНЫЙ ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ТРАНСФОРМАЦИЯ КОНТЕНТ-МАРКЕТИНГА	82
Умарова Нозанин Алишерзода	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	88
Sapayev Abduljalol Odinayevich	
TIJORAT BANKLARIDA TO'LOV TIZIMLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH	96
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li	
UMUMIY IQTISODIY MUVOZANAT NAZARIYASINING ZAMONAVIY TALQINI.....	102
Murodov Alisher Murodjon o'g'li	
РОЛЬ СИСТЕМЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ И НАПРАВЛЕНИЯ ЕЁ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ	106
Уралова Сожида Анвар кизи	
JIZZAX VILOYATI TURIZMINING RIVOJLANISH DINAMIKASI, TUZILMASI VA ISTIQBOLLARI (2016–2024-YILLAR)	112

Mamadiyorov Adhamjon Qo'chqar o'g'li KREATIV INDUSTRIYALARNI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI VA DAROMADLARINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	121
Ulug'bekov Sardorbek Ulug'bekovich TIJORAT BANKLARIDA KREDITLASH AMALIYOTI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	128
Turdiyev Eralijon Muxtarovich OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BUDJETDAN TASHQARI TUSHUMLAR AUDITINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	134
Abduraxmonov Saidqosimxon Abduhamid o'g'li CHAKANA BANK XIZMATLARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING NAZARIY JIHATLARI	138
Asqarov Fayzullo G'iyosiddin o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BILIM VA MALAKALARNI RAQAMLI BAHOLASH TIZIMINING NAZARIY-IQTISODIY ASOSLARI	148
Abdiyev Nosir Raximovich Muzaffarova Mohira Nuraliyevna O'ZBEKISTON BANK SEKTORIDA MOLIYAVIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	154
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASINING HUDUDIIY RIVOJLANISH DARAJASINI QIYOSIY BAHOLASH	160
Omonova Nigora Bahodir qizi ZAMONAVIY TO'LOV TIZIMLARINING INSTITUTSIONAL RIVOJLANISHINI STRATEGIK BOSHQARISH MEXANIZMLARI	167
Iskandarov Xurshid Iskandarovich TEXNOLOGIK AVLOD ALMASHINISHI SHAROITIDA ALOQA KORXONALARI TOVAR-MODDIY ZAXIRALARINING QADRSIZLANISHINI HISOBGA OLISH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	175
Jamilov Jushqin Jonon o'g'li SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISH DARAJASINI ANFIS ASOSIDA MODELLASHTIRISH	181
Avazova Nafisa Namazovna O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNING RAQAMLI RIVOJLANISHINI BAHOLASH: O'ZSME-DDI MODULINING METODOLOGIYASI VA AMALIY JORIY ETISH MEXANIZMI	186
Rajabov Sirojiddin Mansurovich ISLOM MOLIYASI TAMOYILLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	193
Kenjaeva Durdona Ravshan qizi ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ КАК ИНСТРУМЕНТ ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	198
Аюбов Ойбек Улугбек угли YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHISHDA MA'LUMOTLAR TAHLILINI MATEMATIK MODELLASHTIRISH	204
Raximov Sarvarbek Abdumutalibjonovich KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI QO'LLAB-QUVVATLASH, ULARNI MOLIYALASHTIRISHNI RAG'BATLANTIRISH BO'YICHA CHORA-TADBIRLARNING ASOSIY YO'NALISHLARI	211
Umarova Gulzodxon Qodirbekovna MEHMONXONA XO'JALIKLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INTEGRAL MEXANIZMI VA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	216
Rahimov Hasan Abdusaitovich NOMODDIY AKTIVLAR BO'YICHA OSHKORALIKNI TAKOMILLASHTIRISH VA MILLIY HISOBNI XALQARO STANDARTLAR BILAN UYG'UNLASHTIRISH	221

Ishankulov Izzatilla Nurillayevich SANOATLASHTIRISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHDA UNUMDORLIK OMILI.....	226
Erkayev Akrom Normuxammadovich INNOVATSION O'ZGARISHLAR ASOSIDA AHOLI FAROVONLIGINI OSHIRISHNING 2030-YILGACHA MO'LJALLANGAN PROGNOZ SSENARIYLARI VA ULARNING SEZGIRLIK TAHLILI	232
Amrullayev Dadaxon ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ УЯЗВИМОСТИ СТРАН ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ И СТРУКТУРНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	237
Эркинбаева Камила Жавланбековна TIJORAT BANKLARI BIZNES MODELINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	243
Sh. Nurullayeva S. Narimonov OLIY TA'LIMDA RAQAMLI EKOTIZIMNI SHAKLLANTIRISHDAGI XAVF-XATARLAR (RISKLAR) VA BOSHQARUV MUAMMOLARI.....	249
Pirmanov Oxunjon Baxridin o'g'li НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	256
Шомуродов Равшан Турсункулович Хакимов Хафизбек Хамза угли Джумабаева Гаянэ Рахимовна YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOTRANSPORT XIZMATLARI BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI EKOLOGIK-IQTISODIY OMILLAR ASOSIDA OSHIRISH YO'LLARI	263
Sultanov Sulaymon Safarboy o'g'li TIJORAT BANKLARIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI KREDITLASH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA UNI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	269
Abdushukurova Mehribonu Dilmurod qizi CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH, YER RESURSLARIDAN FOYDALANISH VA AHOLINING XARID QOBILİYATI MUVOFIQLIGINI BAHOLASH	276
Ramazonov Zafar Ulug'bekovich ИННОВАЦИОННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА	281
Мирахмедова Мафтуна Ибрагимовна TIJORAT BANKLARIDA FOIZ SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING AMALIY JIHLTLARI.....	288
Orifova Dilnoza Obid qizi XALQARO KREDIT LINIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	295
Aliyev Bekzod Ilhomovich ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ УЧЁТА И АНАЛИЗА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ ВЫСШИХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ	301
Холикова Дурдона Бунёдjon кизи TOSHKENT VILOYATIDA ISHLAB CHIQRISH SOHASIDA KICHIK BIZNESNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HUDUDII DIFFERENSIATSIYASI	308
Salimov Burxoniddin IJTIMOIY-IQTISODIY ADOLATNI TA'MINLASHDA SINERGETIK YONDASHUV: ZANJIRLI ADOLAT KONSEPSIYASI.....	314
Alimov Nasimjon Hoshimovich AQLLI SHAHAR TIZIMIDA IJTIMOIY SOHA BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI.....	319

Radjabov Bunyod Abduxalilovich QO'SHILGAN QIYMATNI TAQSIMLASHNING SAMARALI SOLIQ MEKANIZMIGA OID XORIJ TAJRIBALARI.....	326
A.A. Bobomurodov O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIYOT" TIZIMIGA O'TISH ZARURIYATI VA XIZMATLAR SOHASI UCHUN IQTISODIY AHAMIYATI.....	333
Y.M.Xalikov OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA AKADEMIK FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI.....	342
Ixtiyorov Bekzod Zulfiqor o'g'li YOSHLARNING RAQAMLI MEHNAT PLATFORMALARIDA BARQAROR BANDLIGINI RISKKA ASOSLANGAN STRATEGIK BOSHQARISH.....	349
Palvonova Sevara Baxromovna RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	355
Almanov Ilhom Sultonovich MAKTABGACHA TA'LIM XIZMATLARINI GEYMIKATSIYALASH ASOSIDA TA'LIM SIFATI VA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH	362
Aslonova Rushano Ilxomovna KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY NATIJADORLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH.....	368
Tursunxo'jayeva Gulnoza Jamoliddin qizi HUDUDLARNING IQTISODIY RIVOJLANISHIDA ISTE'MOLCHILAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Xolmatov Azamatjon Abdupattoyevich СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКСПОРТА В УЗБЕКИСТАНЕ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭКСПОРТНОЙ АКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ	380
Муниса Турдибаева LOYIHA MENEJERLARINING SOFT SKILLS KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING LOYIHALAR IQTISODIY SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	394
Zairova Farida To'xtamurod qizi TIBBIY XIZMAT KO'RSATUVCHI KORXONALAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMIDAN FOYDALANISH.....	400
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KORXONALAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	407
Jumaev Sohob Baxodirovich O'ZBEKISTONDA RAQAMLI VA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING TRANSFORMATSIYON MODEL.....	412
Murodullayeva Guljaxon A'zamjon qizi INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI	418
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI	426
Olimboyeva Nazokat Abdujabbor qizi KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARIDA INTEGRALLASHGAN RISKKA YO'NALTIRILGAN AUDIT MODELIDAN FOYDALANISH USLUBIYOTI.....	431
Muydinov Erkin Jamaldinovich MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUSIONAL MEKANIZMLARI	441
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich YENGIL SANOAT KORXONALARINING EKSPORT FAOLIYATINI SOLIQ MEKANIZMLARI ASOSIDA MOLIVAVIY RAG'BATLANTIRISH	446

O'rinova Umida Qodirjonovna SOG'LIQNI SAQLASHNING YAGONA RAQAMLI EKOTIZIMIDA KIBERXAVFSIZLIK RISKLARINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	450
Turayeva Nafisa Odiljonovna XORAZM VILOYATIDA YER BOZORI INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	456
Ubaydov Mirshod Ismailovich O'ZBEKISTON UY-JOY BOZORIDA MOLIYAVIY PUFAK XAVFINI BAHOLASH: INTEGRAL INDEKSNI SHAKLLANTIRISH VA EKONOMETRIK TAHLIL	462
Botirov Islombek Ulug'bek o'g'li SUTCHILIKGA IXTISOSLASHGAN CHORVACHILIK KORXONALARIDA TANNARXNING BUXGALTERIYA HISOBINING OBYEKTI SIFATIDA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	467
Razzoqov Abbas Abdumalik o'g'li BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY XATO VA NOMUVOFIQLIKLAR ICHKI AUDITINING INSTITUTIONAL-TASHKILY MEKANIZMI	472
Mulayev Farxod Alisherovich SHAHAR INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK BARQARORLIK TAMOYILLARINI JORIY ETISH: MUAMMOLAR, INNOVATSION YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR.....	477
Nurtayev Zaxriddin SANOATNING «DRAYVER» SOHALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY O'SISHNI JADALLASHTIRISH	482
Xolbozorov Muzraf Yusup o'g'li СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ЦИФРОВОГО СТРАХОВАНИЯ ТУРИСТСКИХ РИСКОВ В УЗБЕКИСТАНЕ	489
Усманова Азиза Бахтиер кизи TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AHOLIGA KO'RSATILADIGAN XIZMATLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI.....	497
Rajabov Saidrasul Xalil o'g'li AYOLLAR TADBIRKORLIGI VA GENDER TENGLIGI: XITOIY VA O'ZBEKISTON MEHNAT BOZORLARI TRANSFORMATSIYASI MISOLIDA	504
Xasanova Shaxzoda SOLIQ TIZIMIDA MARKIROVKALASH ORQALI XUFIYONA IQTISODIYOT VA SOLIQDAN QOCHISHNI QISQARTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	510
Ismailov Bobir Salomovich MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA BOSHQARUV HISOBOTI METODOLOGIYASINI SHAKLLANTIRISH KONSEPSIYALARI	517
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna HUDUDIY IQTISODIY TIZIMNI INNOVATSION BOSHQARISHDA "INNOVATSION EKOTIZIM" KONSEPSIYASI ASOSIDA ICHKI VA TASHQI MUHITLAR O'RTASIDAGI DINAMIK O'ZARO TA'SIRLARNI BAHOLASH.....	521
Xolov Azimjon ECONOMIC AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM	530
Abdurashidova Mahfuza Tolibjon kizi TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	534
Kulboyeva Nargiz Majitovna SAVDO XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	545
Raxmanov Sherzod Shuxratovich АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ АУДИТА ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	552
Абдуллаева Ш.Э. Чернушкина Л.А. O'ZBEKISTONDA JADAL URBANIZATSIYA SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOT	

TAMOYILLARINI SHAHARSOZLIKKA INTEGRATSIYA QILISH.....	557
Azamiddin Quldashev	
MANAGEMENT OF CULTURAL HERITAGE IN TOURIST DESTINATIONS OF UZBEKISTAN: THE CASE OF THE NEWLY RESTORED IMAM AL-BUKHARI COMPLEX	562
Saidzoda Shakhlokhon Murodilloevna	
O'ZBEKISTONDA PENSIYA TIZIMINING HOZIRGI HOLATI VA MINTAQAVIY TAHLILI	568
Jumabayeva Kumush Botir qizi	
CIVIL-MILITARY COOPERATION AND SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT IN NIGERIA: A STATISTICAL ASSESSMENT OF EDUCATIONAL AND LEGAL POLICY OUTCOMES.....	578
Adams Adah Otakwu	
Muhammad Auwal Sule	
Blessing Onyanta Otakwu	
Mercy Omoo Otakwu	
SOCIAL CONDITIONS AND ORGANISED CRIMINALITY IN NIGERIA: IMPLICATIONS FOR LAW ENFORCEMENT AND SOCIAL POLICY	591
Adams Adah Otakwu	
Muhammad Auwal Sule	
TEMIR YO'L TRANSPORTI KORXONALARINING EKOLOGIK-IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODIK ASOSLARI.....	601
Abduraxmanova Muqaddas Toxtasinovna	
KICHIK BIZNESDA BANDLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI TIZIMLASHTIRISH VA BAHOLASHNING EKONOMETRIK YONDASHUVLARI.....	607
Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
KOMPETENSIYA MATRIKSINING MEHNAT BOZORIDAGI AHAMIYATI VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN INSTITUTSIONAL JIHATLARI	616
Kurbanbayeva Sevara Marat qizi	
BYUDJET YO'QOTISHLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA KO'P O'LCHOVLI TASNIFI (RISK-MENEJMENT KONTEKSTIDA)	623
Jasur Nurmatov	
ФОРМИРОВАНИЕ ИНТЕГРИРОВАННОЙ ТУРИСТСКОЙ ЭКОСИСТЕМЫ КАК ОСНОВА КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТУРИСТСКОЙ ИНДУСТРИИ УЗБЕКИСТАНА.....	630
Абзалова Нозимахон Нодирбек кизи	
XORIJYIY MAMLAKATLARNI SANOATLASHUV MODELLARINING QIYOSIY TAHLILI VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	636
Erkayev Akrom Normuxammadovich	
TIJORAT BANKLARINING KORXONALAR INNOVATSION-INVESTITSIYAVIY TALABLARINI TA'MINLASHDAGI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	642
Gafurova Dilshoda Farxotovna	
HUDUDLARNING IQTISODIY-IJTIMOIIY RIVOJLANISHIDA INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	646
Muxamadjanov Shaxriyor Solijon o'g'li	
IJTIMOIIY TARMOQLARDAGI MARKETING KONTENTINING ISTE'MOLCHILARNING XARID QILISH NIYATIGA TA'SIRINI BAHOLASH	652
Tilavkobilova Mehriniso Isomiddin qizi	
YASHIL LOYIHALARNI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARINING TASNIFI VA ULARNING BANK TIZIMIDAGI O'RNI	658
Sobirov Bobur Oybek o'g'li	
ЦИФРОВАЯ ТАМОЖНЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА: ОТ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦИФРОВЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	663
Сейдеметова Эльмира Оралбай кизи	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURISTIK-IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH USLUBIYOTI	667
Sharofiddinov Shohabbos Xayrullayevich	
O'ZBEKISTONDA MOLIAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA (IFRS) O'TISH SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TRANSFORMATSIYA QILISH MUAMMOLARI	675

To'rayeva Farida Rustam qizi	
TURIZM SOHASIDA INSON KAPITALI RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	680
Xakimova Zavqiya Umarbek qizi	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI VA BIZNESNI RAQAMLASHTIRISH: MOLIYAVIY INKLYUZIYA, YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH VA SOLIQ TUSHUMLARI (XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR).....	684
Shonazarov Ashurali Akabayevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING YOPILISH XAVFINI BAHOLASH: OMILLI TAHLIL	691
Akbarova Barno Shuxratovna	
ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И ЗА РУБЕЖОМ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	697
Исмагуллаев Акмаль Исмагуллаевич	
BANK DAROMADLARI BARQARORLIGINING KAPITALLASHUV DARAJASIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	705
Tursunov Mustafu Mirzayevich	
CHAKANA SAVDODA NARX SHAKLLANISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	713
Xabibullayev Anvar Shovkat o'g'li	
GLOBAL IQTISODIYOTDA JANUBIY KOREYA MODEL: SAMSUNG VA HYUNDAI MISOLIDA KORPORATIV STRATEGIYALAR TAHLILI.....	719
Abdulaziz Xolmirzayev	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	724
Ergashev Azizxon Avazxon o'g'li	
TIJORAT BANK KREDITLARI ASOSIDA MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	731
Shodiyev Odiljon Salim o'g'li	
АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ООО «SAM PULSAR DISTRIBUTORS»	736
Мусаева Шоира Азимовна	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MAJBURIYATLAR, DAROMADLAR VA XARAJATLAR HISOBINING AMALDAGI HOLATI.....	743
Saidova Kamolat Farhodovna	
TIJORAT BANKLARINING CHAKANA XIZMATLARI TAHLILI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	747
Axmedov Sardorbek Abdulkarim o'g'li	
DEHQON-FERMERLARNING "ORGANIK BILIM" ELEKTRON PORTALI ORQALI ORGANIK QISHLOQ XO'JALIGI HAQIDA BILIM OLIISH IMKONIYATLARI.....	753
Shavqidinova Dilnavoz	
Abror Mamasadikov	

DEHQON-FERMERLARNING “ORGANIK BILIM” ELEKTRON PORTALI ORQALI ORGANIK QISHLOQ XO‘JALIGI HAQIDA BILIM Olish IMKONIYATLARI

Shavqidinova Dilnavoz

“TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti
Iqtisodiyot kafedrası katta o‘qituvchisi

Abror Mamasadikov

“TIQXMMI” Milliy tadqiqot universiteti
Iqtisodiyot kafedrası katta o‘qituvchisi

Annotatsiya. Maqolada organik qishloq xo‘jaligi sohasida rahbar va mutaxassislarining kasbiy bilimlarini yangilab borish masalasi raqamli ta‘lim vositalari nuqtayi nazaridan tahlil qilingan. Organik ishlab chiqarish oddiy agrotexnologik jarayon bilan cheklanmaydi. U sertifikatlashtirish, mahsulot xavfsizligi, hujjat yuritish, raqamli kuzatuvchanlik, eksport standartlari, logistika va bozor talablarini bir vaqtda tushunishni talab etadi. O‘zbekistonda 2022-yilda qabul qilingan “Organik mahsulotlar to‘g‘risida”gi Qonun sohaning huquqiy asosini belgilab berdi.[1] Shu bilan birga, organik mahsulotlar bozorida ishtirok etayotgan rahbar-mutaxassislarining bilimlarini muntazam yangilash ehtiyoji saqlanib qolmoqda. Maqolada “Organik bilim” elektron portali ana shu ehtiyojni qondirishga xizmat qiluvchi raqamli ta‘lim platformasi sifatida qaraladi. Tadqiqotda tizimli tahlil, kontent-tahlil, funksional modellashirish va qiyosiy baholash usullaridan foydalanildi. Natijada portalning o‘quv modullari, raqamli sertifikatlash, test va keyslar, eksport bo‘yicha amaliy ma‘lumotlar hamda mutaxassislar bilim darajasini baholash mexanizmi taklif etildi.

Kalit so‘zlar: organik qishloq xo‘jaligi, “Organik bilim”, elektron portal, raqamli ta‘lim, rahbar-mutaxassis, malaka oshirish, organik mahsulot, sertifikatlashtirish, eksport, raqamli ko‘nikmalar.

Аннотация. В статье анализируется вопрос постоянного обновления профессиональных знаний руководителей и специалистов в сфере органического сельского хозяйства с точки зрения использования цифровых образовательных средств. Органическое производство не ограничивается простым агротехнологическим процессом. Оно требует одновременного понимания вопросов сертификации, безопасности продукции, ведения документации, цифровой прослеживаемости, экспортных стандартов, логистики и требований рынка. Принятый в Узбекистане в 2022 году Закон «Об органической продукции» определил правовые основы данной сферы.[1] Вместе с тем сохраняется необходимость регулярного обновления знаний руководителей и специалистов, участвующих в рынке органической продукции. В статье электронный портал «Органик билим» рассматривается как цифровая образовательная платформа, призванная удовлетворить данную потребность. В исследовании использованы методы системного анализа, контент-анализа, функционального моделирования и сравнительной оценки. В результате предложены учебные модули портала, цифровая сертификация, тесты и кейсы, практическая информация по вопросам экспорта, а также механизм оценки уровня знаний специалистов.

Ключевые слова: органическое сельское хозяйство, «Органик билим», электронный портал, цифровое образование, руководитель-специалист, повышение квалификации, органическая продукция, сертификация, экспорт, цифровые навыки.

Abstract. The article analyzes the issue of continuously updating the professional knowledge of managers and specialists in the field of organic agriculture from the perspective of digital educational tools. Organic production is not limited to a simple agrotechnological process. It requires a simultaneous understanding of certification, product safety, documentation, digital traceability, export standards, logistics, and market requirements. The Law of the Republic of Uzbekistan “On Organic Products”, adopted in 2022, established the legal framework for the sector.[1] At the same time, the need for regular updating of the knowledge of managers and specialists participating in the organic products market remains. The article considers the “Organic Knowledge” electronic portal as a digital educational platform designed to meet this need. The study employed methods of systems analysis, content analysis, functional modeling, and comparative assessment. As a result, the portal’s educational modules, digital certification, tests and case studies, practical information on exports, and a mechanism for assessing the knowledge level of specialists were proposed.

Keywords: organic agriculture, “Organic Knowledge”, electronic portal, digital education, manager-specialist, professional development, organic products, certification, export, digital skills.

KIRISH

Organik mahsulot yetishtirish haqidagi tasavvur ko'pincha tabiiy o'g'it yoki kimyoviy vositalardan voz kechish bilan bog'lanadi. Aslida, masala ancha keng. Organik ishlab chiqarishda yer tanlashdan tortib mahsulotni sertifikatlashgacha bo'lgan jarayonlarning har biri muayyan talablar asosida boshqariladi. Bu talablarni bilmagan rahbar hatto yaxshi niyat bilan ish yuritisa ham, sertifikatlashtirishda yoki eksport jarayonida muammoga duch kelishi mumkin.

O'zbekistonda "Organik mahsulotlar to'g'risida"gi O'RQ-766-son Qonun organik mahsulotlarni ishlab chiqarish, qayta ishlash, saqlash, tashish, tamg'alash, realizatsiya qilish va muvofiqlikni baholash bilan bog'liq munosabatlarni qamrab olgan.[1] Qonun organik mahsulotlar haqidagi axborotning shaffofligi va ochiqqligini ham muhim prinsip sifatida belgilaydi.[1] Bu esa sohada faqat ishlab chiqaruvchilar emas, balki rahbarlar, sertifikatlashtirish mutaxassislari, eksportchilar, agronomlar, laboratoriya xodimlari va boshqa ishtirokchilarning bilim darajasiga ham yuqori talab qo'yadi.

Qishloq xo'jaligida raqamli texnologiyalarning kengayishi bu jarayonni yana bir tomondan o'zgartirmoqda. FAO raqamli qishloq xo'jaligini ma'lumot, bilim va xizmatlarni ishlab chiqaruvchiga tezroq yetkazish imkonini beruvchi yo'nalish sifatida ko'radi.[2] O'zbekistonda ham FAO va Qishloq xo'jaligi vazirligi 2023-yilda agrar sohada bilim, innovatsiya va raqamlashtirishni rivojlantirishga qaratilgan hamkorlikni boshlagan.[3]

Shu muhitda "Organik bilim" elektron portaliga ehtiyoj paydo bo'ladi. U oddiy elektron darslik emas. Portalning vazifasi rahbar-mutaxassisa o'z ishida uchraydigan aniq masala bo'yicha kerakli bilimni tez topish, o'zlashtirish va tekshirish imkonini berishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli ta'lim va agrar bilimlar tizimi bo'yicha xalqaro adabiyotlarda raqamli platformalarning afzalligi asosan uch yo'nalishda izohlanadi: axborotga kirish imkoniyati, ta'limni moslashtirish va o'quv jarayonini kengaytirish.

FAOning raqamli qishloq xo'jaligi bo'yicha materiallarida raqamli maslahat xizmatlari fermerlar va agrar mutaxassislarga ma'lumotni tez yetkazish, bilimdan foydalanish imkoniyatini kengaytirish hamda elektron xizmatlardan foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qilishi ta'kidlangan.[4] Ayni paytda raqamli tafovut muammosi ham mavjud: internet sifati, raqamli savodxonlik va til omillari barcha hududlarda bir xil emas.[4]

2026-yilda FAOning Yevropa va Markaziy Osiyo bo'yicha AgriTech Observatory tahlilida 55 dan ortiq raqamli ta'lim yechimlari o'rganilgan. Unda onlayn kurslar, raqamli kutubxonalar, onlayn hamjamiyatlar va sertifikatlashga asoslangan ta'lim platformalari qishloq xo'jaligida bilim olishning yangi shakllari sifatida ko'rib chiqilgan. O'zbekiston bo'yicha keltirilgan ma'lumotda fermerlarning taxminan 50 foizi YouTube, ijtimoiy tarmoqlar, veb-saytlar va mobil ilovalardan qishloq xo'jaligi amaliyoti haqida ma'lumot olishda foydalanishi qayd etilgan.[5] Bu raqam raqamli o'quv platformasi uchun muayyan ijtimoiy baza mavjudligini anglatadi. FAOning organik qishloq xo'jaligi bo'yicha o'quv materiallari ham organik ishlab chiqarishni bilim talab sohalardan biri sifatida ko'rsatadi.[6] Organik amaliyotlar agronomik bilim bilan birga nazorat, sertifikatlash va bozor talablarini tushunishni talab qiladi.

Raqamli texnologiyalarning organik fermer xo'jaligidagi amaliy qiymatini FAOning Makedoniya misoli ham tasdiqlaydi. Organik fermer xo'jaligida boshqaruv dasturidan foydalanish ekinlarni rejalashtirish, xarajatlarni kuzatish va rentabellikni tahlil qilish imkonini bergan.[7] Demak, raqamli bilimning qiymati kompyuterdan foydalanishning o'zida emas. U to'g'ri qaror qabul qilishga ta'sir qilganida amaliy ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada organik qishloq xo'jaligida rahbar-mutaxassislarning malakasiga qo'yiladigan talablarni aniqlash uchun tizimli tahlildan foydalanildi. O'zbekistonning organik mahsulotlar sohasidagi huquqiy hujjatlari, FAOning raqamli ta'lim va organik qishloq xo'jaligi bo'yicha materiallari hamda raqamli agrar xizmatlarga oid xalqaro yondashuvlar o'rganildi. Shuningdek, organik mahsulot qiymat zanjirida rahbar-mutaxassis bajaradigan vazifalar shartli ravishda besh yo'nalishga ajratildi: ishlab chiqarishni boshqarish, sifat va sertifikatlash, raqamli ma'lumotlar bilan ishlash, eksport jarayonini tashkil etish va bozor kommunikatsiyasi.

"Organik bilim" portali konsepsiyasini ishlab chiqishda funksional modellashtirish usuli qo'llandi. Bunda foydalanuvchining portaldan kirishi, o'quv modulini tanlashi, materialni o'zlashtirishi, test topshirishi va natija asosida elektron sertifikat olishi kabi jarayonlar bir-biri bilan bog'landi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot doirasida rahbar-mutaxassislar uchun zarur bilimlar mazmunini tizimlashtirish maqsadida quyidagi o'quv bloklari taklif etildi (1-jadval).

1-jadval.

“Organik bilim” elektron portalida rahbar-mutaxassislar uchun taklif etilayotgan o'quv modullari

№	O'quv moduli	O'zlashtiriladigan bilim va ko'nikmalar	Amaliy natija
1	Organik qishloq xo'jaligi asoslari	organik ishlab chiqarish prinsiplari	ishlab chiqarish modelini tanlash
2	Organik agrotexnologiya	tuproq, urug', o'g'it va biologik himoya	agrotexnologik qaror qabul qilish
3	Sertifikatlashtirish	standartlar, hujjatlar, inspeksiya	sertifikatlash jarayonini tayyorlash
4	Sifat va laboratoriya nazorati	namuna olish, tahlil, xavflar	sifatni nazorat qilish
5	Raqamli kuzatuvchanlik	QR-kod, elektron reyestr, ma'lumotlar bazasi	mahsulot harakatini kuzatish
6	Organik mahsulot marketingi	ichki va tashqi bozor talablari	bozor strategiyasini ishlab chiqish
7	Organik eksport	sertifikat, eksport hujjatlari, standartlar	eksport operatsiyasini tashkil etish
8	Raqamli agrobiznes	elektron xizmatlar, API, ma'lumot tahlili	raqamli boshqaruv qarorlari

1-jadvaldagi modullar bir-biridan uzilgan kurslar sifatida emas, balki ish jarayoni bilan bog'langan bilimlar tizimi sifatida quriladi. Masalan, eksport modulini o'rganayotgan rahbar sertifikatlash talablarini ham tushunishi kerak. Aks holda, eksport bo'limida o'rganilgan ma'lumot amaliy qarorga aylanmay qolishi mumkin.

“Organik bilim” portalining funksional modeli

Portalda foydalanuvchi uchun shaxsiy kabinet yaratiladi. Rahbar yoki mutaxassis o'z sohasiga mos o'quv yo'nalishini tanlaydi. Har bir modulda qisqa videolar, infografikalar, elektron qo'llanmalar, me'yoriy hujjatlar, amaliy keyslar va testlar joylashtiriladi. Bu yerda bir oddiy funksiya katta ahamiyatga ega: bu organik meva-sabzavot yetishtirish haqida **“Mening bilim darajam”** funksiyasidir. Foydalanuvchi qaysi modulni tugatgani, qaysi mavzuda xato qilgani va qaysi yo'nalish bo'yicha qayta o'qishi kerakligini ko'rib boradi (2-jadval).

2-jadval.

“Organik bilim” portalining rahbar-mutaxassislar uchun kutilayotgan ta'siri

Ko'rsatkich	An'anaviy malaka oshirish	“Organik bilim” portali
Ta'lim vaqti	belgilangan kurs davri	moslashuvchan
O'quv materialini yangilash	nisbatan sekin	tezkor
Hududiy qamrov	o'quv markaziga bog'liq	internet mavjud hududlarda keng
Bilimni tekshirish	yakuniy imtixon	har bir moduldan keyin test
Amaliy keyslar	cheklangan	doimiy yangilanadi
Sertifikat	qog'oz shaklida bo'lishi mumkin	elektron sertifikat
O'quv natijalarini kuzatish	murakkab	shaxsiy kabinet orqali
Eksport ma'lumotlari	alohida manbalarda	bir platformada jamlangan

2-jadvaldagi farqning eng muhim tomoni vaqt bilan bog'liq. Organik standart yoki eksport bozori talabi o'zgarganda, butun o'quv kursini qayta tashkil etish o'rniga portaldagina tegishli modulni yangilash mumkin.

Portal orqali malaka oshirishning obyektiv zaruriyati

Organik sohada rahbar-mutaxassisning xatosi oddiy boshqaruv xatosidan qimmatroqqa tushishi mumkin. Masalan, sertifikatlash jarayonida talab etilgan ma'lumotlar to'liq yuritilmasa, mahsulotning eksport partiyasi kechikishi ehtimoli paydo bo'ladi. Agar eksportchi mamlakat talabini oldindan bilmasa, mahsulot tayyor bo'lganidan keyin hujjat masalasini hal qilishga urinish qo'shimcha xarajat keltirib chiqaradi.

Shuning uchun malaka oshirishni yilda bir marta o'tkaziladigan tadbir sifatida emas, ish jarayoniga yaqinlashtirish mumkin. Rahbar muammoga duch kelganda portaldan kerakli mavzuni ochadi, qisqa materialni ko'radi, amaliy keys bilan tanishadi va zarur bo'lsa, test orqali o'zini tekshiradi. FAO ham raqamli ta'lim platformalari katta sondagi o'quvchilarni an'anaviy o'qituvchilar sonini mutanosib ravishda oshirmasdan qamrab olish imkonini berishini ta'kidlaydi.[5] Bu xususiyat O'zbekistonda hududlar bo'yicha joylashgan agrar tashkilotlar uchun ayniqsa ahamiyatli.

"Organik bilim" portali g'oyasining kuchli tomoni — ta'limni organik ishlab chiqarishning real jarayonlariga yaqinlashtirish imkoniyati deb aytishimiz mumkin. Rahbar-mutaxassisga umumiy nazariy ma'lumotdan ko'ra, "bu holatda nima qilaman?" degan savolga javob beradigan kontent ko'proq foyda keltiradi.

Masalan, fermer xo'jaligi organik sertifikat olishga tayyorgarlik ko'rayotgan bo'lsin. Portalda "Sertifikatlashga tayyorgarlik" keysi ochiladi. Unda hujjatlar ro'yxati, maydon tarixi, ishlab chiqarish jarayonini qayd etish, nazorat nuqtalari va ehtimoliy xatolar ko'rsatiladi. Mutaxassis faqat o'qib chiqmaydi — qaror qabul qilishga harakat qiladi.

Portalning yana bir ahamiyatli jihati eksport bilimlarini doimiy yangilash imkoniyatidir. Organik mahsulotlar tashqi bozorida sertifikat, tamg'lash, sifat va fitosanitar talablar muhim o'rin tutadi. O'zbekiston qonunida ham organik mahsulotlarni ishlab chiqarish va realizatsiya qilishda muvofiqlikni baholash bilan bog'liq talablar belgilangan.[1] Shu sababli eksport bilan shug'ullanadigan mutaxassis uchun huquqiy ma'lumotni bilishning o'zi kamlik qiladi; uni amaliy jarayonga tatbiq eta olish qobiliyati ham muhim. Lekin raqamli portalning cheklovlari ham bor. Internet tezligi past bo'lgan hududlarda video darslardan foydalanish qiyinlashishi mumkin. Raqamli ko'nikmasi yetarli bo'lmagan foydalanuvchi esa yaxshi kontentdan ham to'liq foydalana olmasligi ehtimol. FAO raqamli agrar xizmatlarda raqamli tafovut va elektron savodxonlik muammolariga alohida e'tibor qaratadi.[4]

Shu bois portal "faqat onlayn" tamoyiliga qurilmasligi maqsadga muvofiq. Mobil telefon uchun yengil versiya, oflayn yuklab olinadigan materiallar, qisqa audio darslar va matnli qo'llanmalar ham bo'lishi mumkin. Bu ayniqsa qishloq hududlaridagi mutaxassislar uchun qulay. O'zbekiston sharoitida portalning samarasi uning kontenti qay darajada mahalliyashtirilganiga ham bog'liq. Organik standartlar haqidagi xorijiy materialni tarjima qilishning o'zi yetarli emas. O'zbekistonning iqlimi, ekin tarkibi, fermer xo'jaliklari tuzilishi, milliy qonunchiligi va eksport geografyasi hisobga olingan keyslar kerak. Shunda portal haqiqiy ish quroliga aylanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Organik qishloq xo'jaligining kengayishi bilan sohada bilimga bo'lgan talab ham o'zgarmoqda. Rahbar-mutaxassis endi faqat ishlab chiqarishni tashkil etish bilan cheklanmaydi. U organik standartlarni tushunishi, sertifikatlash jarayonini boshqarishi, raqamli ma'lumotlar bilan ishlashi, mahsulotning kuzatuvchanligini ta'minlashi va eksport bozori talablarini baholay olishi kutilmoqda.

"Organik bilim" elektron portali ana shu ko'p qirrali bilimlarni bir raqamli muhitga birlashtirish imkonini beradi. Portalning o'quv modullari organik agrotexnologiya, sertifikatlash, laboratoriya nazorati, raqamli kuzatuvchanlik, marketing va eksportni qamrab olishi mumkin. Elektron testlar va sertifikatlar esa malaka oshirish natijasini qayd etishga yordam beradi. Bunday platforma ta'lim xarajatinigina kamaytirishga emas, bilimning yangilanish tezligini oshirishga ham xizmat qilishi mumkin. Yangi talab paydo bo'lsa, tegishli modul yangilanadi. Mutaxassis esa yangi ma'lumotni keyingi o'quv yilini kutmasdan oladi.

Eng muhimi, portal nazariya bilan amaliyot o'rtasidagi masofani qisqartirishi kerak. Real fermer xo'jaligi misollari, eksport keyslari, sertifikatlashdagi xatolar va raqamli vositalardan foydalanish bo'yicha qisqa yo'riqnomalar shu maqsadga xizmat qiladi. Shunday yondashuv organik qishloq xo'jaligida inson kapitali sifatini oshiradi. Bu esa uzoqroq istiqbolda mahsulot sifati, eksportga tayyorgarlik va boshqaruv qarorlarining samaradorligiga ta'sir ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining 2022-yil 25-apreldagi "Organik mahsulotlar to'g'risida" O'RQ-766-son Qonuni. <https://lex.uz/uz/docs/-5980334>
2. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (n.d.). *Agro-informatics*. FAO.
3. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2023, March 6). *Knowledge, innovation and digitalization can transform agriculture in Uzbekistan*. FAO Regional Office for Europe and Central Asia.
4. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2023). *Guide on digital agricultural extension and advisory services: Use of smartphone applications by smallholder farmers*. FAO.
5. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2026, March 19). *AgriTech Observer #1: How farmers learn in the digital age – International Day special*. FAO Digital Villages Initiative.
6. Scialabba, N., Gómez, I., & Thivant, L. (Eds.). (2015). *Training manual for organic agriculture*. Food and Agriculture Organization of the United Nations.
7. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2019, March 8). *Digital tools for an organic farm*. FAO.
8. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2021, December 14). *Smart farmers: Learning with digital technologies*. FAO Investment Centre.
9. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (2025). *Webinar series – Leveraging digital innovations in Farmer Field Schools: Assessing digital readiness of FFS facilitators and farmers*. FAO e-Agriculture.
10. Food and Agriculture Organization of the United Nations. (n.d.). *Digital Services Portfolio*. FAO.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 7-iyuldagi "Agrar sohada ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarishni integratsiya qilish orqali sifat va samaradorlikni oshirishning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-216-son qarori. <https://www.lex.uz/uz/docs/-6527947>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 8/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>